

در حاشیه سفر ریاست جمهوری به ارمنستان

سفر جناب آقای سید محمد خاتمی رئیس جمهور اسلامی ایران به
ارمنستان

- /۰۸-۰۷ سپتامبر ۲۰۰۴/

مجموعه اطلاعات مختصر در خصوص جمهوری اسلامی ایران
جمهوری اسلامی ایران یکی از کشورهای خاورمیانه بحساب می آید.
مساحت ایران ۱۶۴۸۱۹۵ کیلومتر مربع را تشکیل می دهد. ایران با ۱۴ کشور و از
جمله از طریق خشکی با افغانستان، پاکستان، عراق، ترکیه، ارمنستان، آذربایجان و
ترکمنستان (با دو کشور اخیر همچنین از طریق دریای خزر) دارای مرز مشترک
می باشد. از طریق دریای خزر با روسیه و قزاقستان و اما از طریق خلیج فارس با
کویت، بحرین، قطر، عمان و امارات متحده عربی هم مرز می باشد. طول کلی مرز
های مشترک ۸۷۳۱ کیلومتر می باشد.

ایران کشوری دارای تاریخ هزاران ساله می باشد. از نظر تاریخی
۴۰۰۰-۳۰۰۰ سال پیش اقوام آریایی منتقل شده از اطراف دریای آرال بانیان
ایران بوده اند. در ۱۱ فوریه سال ۱۹۷۹ با رهبری آیت الله خمینی انقلاب اسلامی
صورت گرفته است. کشور از طریق همه پرسی بعنوان جمهوری اسلامی ایران
اعلام شده است. در حال حاضر ۹۹٪ جمعیت نزدیک به ۷۰ میلیونی ایران مسلمان
می باشند. در این کشور همچنین اقلیت های مذهبی (مسیحی، یهودی، زرتشتی و
غیره) نیز سکونت دارند.

اسلام و مذهب شیعه آن دین رسمی ایران می باشد. بر طبق قانون
اساسی جمهوری اسلامی ایران این اصل ابدی و بلا تغییر می باشد. سایر راستاهای
اسلام (حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی، و زیدی) از احترام کامل برخوردارند. زبان
رسمی ایران فارسی می باشد. کشور از نظر تقسیمات کشوری به ۳۰ استان
۲۵۲، شهرستان، ۶۸۰ دهستان و ۴۰۰۰۰ روستا تقسیم شده است.

تهران پایتخت کشور می باشد (تا ۱۳ میلیون جمعیت) و تبریز،
مشهد، اصفهان، اهواز، شیراز و غیره شهر های عمده آن می باشند. نهاد های قوای
مقننه و مجریه و بیشتر از ۱۰۰ انبیا نندگیهای دیپلماتیک و بین المللی در پایتخت
قرار دارند.

پایتخت دارای هویت حقوقی ویژه ای می باشد. شورای شهر یک
نهاد انتخابی و مرکب از ۱۵ عضو است. محاسبات مربوط به سال (تقویم) رسمی
ایران از روز هجرت پیامبر اسلام شروع می شود. تقویم های هم سال شمسی و هم
قمری از اعتبار یکسان برخوردارند. لکن بعنوان پایه و اساس کاری برای نهادهای
رسمی و دولتی رسماً سال و تقویم شمسی مورد قبول است. سال نو (نوروز) در
روز ۲۱- ماه مارس برگزار می شود. کشورهای آلمان، ایتالیا، ژاپن، چین، بلژیک
و امارات متحده عربی بعنوان شرکای عمده تجارت خارجی بحساب می آیند.

روابط ارمنستان-ایران

روابط دیپلماتیک بین ایران و ارمنستان در نهم ماه فوریه سال
۱۹۹۲ با اعلامیه امضاء شده توسط وزرای امور خارجه دو کشور در تهران
برقرار شده اند. در ۲۸- آوریل سال ۱۹۹۲ سفارت ایران در ایروان رسماً افتتاح
شده است. همکاری دارای جنبه های گوناگون نه تنها از منافع دو کشور نشئت می
گیرد بلکه برای تمامی منطقه نیز مساعد می باشد. ایران یکی از کشورهای
محوری منطقه می باشد که ارمنستان با تاریخ دیرینه ای با آن پیوند می
خورد. بویژه در دوران بعد از شوروی با رهبری ایران روابط عملی شکل گرفته
اند و تماسها در سطوح مختلف فعال می باشند. در ماه دسامبر ۲۰۰۱ روبرت
کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان در یک سفر رسمی در جمهوری اسلامی ایران
بوده است. سفر رسمی جناب آقای خاتمی رئیس جمهور ایران ادامه دیالوگ
ارمنستان-ایران بوده و نشان دهنده سطح بالای روابط بین دو کشور می باشد. در
روابط بین دو کشور برای فعالیت کمیسیون بین دولتی هماهنگ کننده روابط
اقتصادی دوجانبه نقش مهمی محفوظ شده است. در حال حاضر محدودده انرژی و

حمل و نقل از راستاهای دارای دورنما در همکاریهای بین دو کشور می باشند. این
امر هم به احداث خط لوله گاز ایران-ارمنستانو هم احداث نیروگاه برق آبی
بر روی رودخانه ارس مربوط می شود. احداث خط لوله گاز برای ارمنستان بمعنای
تضمینهایی برای امنیت محدودده انرژی می باشد. راه های زمینی ایران برای
ارمنستان بمثابة راه ترانزیتی بسوی حوزه خلیج و اقیانوس هند می باشند. از این
نظر احداث تونل مغری-کاجاران مورد اهمیت قرار می گیرد. روابط ارمنستان و
ایران همچنین عامل جدی در بستر کلی تأمین امنیت منطقه نیز می باشند.

جامعه ارمنه ایران

جامعه ارمنه ایران بزرگتری اقلیت در ایران می باشد. محور عمده
بقاء جامعه را در طی عملکرد های آن حفظ هویت، زبان و فرهنگ تشکیل داده
است. جامعه ارمنه کنونی ایران دارای یک تاریخ ۴۰۰ ساله می باشد. اولین کوچ
اجباری در زمان شاپور دوم و زمانی که ۷۰۰ هزار ارمنی بصورت جبری به ایران
منتقل شدند، صورت گرفته است.

در سال ۱۶۰۵ و در هنگام جنگهای چندین ساله ترکها و ایران شاه
عباس اول پادشاه ایران ضمن کوچ دادن چند صد هزار نفر از ارمنه از دشت
آارات و نواحی اطراف، آنها را به ایران آورد. در طی این روزهای سخت کوچ،
تنها ۲۵ هزار خانواده موفق به رسیدن به اصفهان پایتخت می شوند. شهرنشینان را
در اصفهان و روستایان را در روستاهای اطراف سکونت می دهند. افراد کوچ داده
شده از منطقه ایروان، در منتهی الیه جنوبی شهر اصفهان یک منطقه مسکونی
تحت عنوان نورجوقا (جلفاب نو) را بوجود آوردند. بنا به دستور شاه عباس به
ارمنه امتیازات خاصی داده می شوند و مسئولیت اداره شهر جلفای جدید
بطور کامل به ارمنه سپرده می شود.

شهر جلفای جدید در مدت زمان کوتاهی بصورت یک مرکز
بزرگ تجاری، دارای کلیساهای زیبا و بزرگ و سایر بناهای معماری در می آید.
تجار اهل جلفا فعالیتهای تجاری گسترده ای را ضمن برقراری روابط تجاری با
هندوستان، چین، روسیه، کشورهای عربی و اروپا بعمل می آورند. اهالی ثروتمند
جلفای جدید مدارس، محل نگهداری از کودکان بی سرپرست و فقر بوجود
آورده و کمک هایی را برای آستان قدس اجمیادزین می فرستند.

خط و ادبیات تحت نظارت خاصی قرار می گیرد. با تلاشهای
خاچاتور گسارتسی اولین چاپخانه خاور نزدیک بوجود می آید و کتاب "
هارانتس وارک" (اخلاق نیاکان و اجداد) با تیراژ ۵۰۰ نسخه به چاپ می رسد.
به لطف سیاست ارمنی گرای در پیش گرفته شده از سوی دولت ایران تعداد
ارمنه بعضی ۲۰ هزار نفر در سال ۱۸۵۱ در سال ۱۸۹۰ به ۸۰ هزار نفر می رسد.
ارمنه در اوائل قرن بیستم خدمات بی اندازه زیاد و بینهایت ارزشمندی را برای
ایران انجام می دهند. در سالهای انقلاب مشروطه (۱۹۱۱-۱۹۰۶) پیرم خان
داوتیان "گاریبالدی ایران" که در آینده فرمانده کل انتظامات کشور می شود با
فعالیتهای نظامی - انقلابی خود می درخشد. بنا به اطلاعات رسمی در حال حاضر
در ایران ۲۰۰ هزار ارمنی سکونت دارند. بر طبق قانون اساسی ایران ارمنه در
مجلس دارای دو نماینده می باشند.

ارمنه عمدتاً شهر نشین بوده و در شهر های تهران، اصفهان، تبریز،
شیراز، انزلی، رشت، قزوین، اهواز، آبادان و سایر نقاط سکونت دارند. بخش
اعظم ارمنه ایران پیشه ور و تاجر می باشند. همچنین در میان آنان پزشکان،
حقوقدانان، مهندسان، معماران، استادان و معلمین وجود دارند.

جامعه ارمنه ایران به سه حوزه خلیفه گری تقسیم شده است. خلیفه
گری شمال ایران یا آذربایجان با مرکزیت تبریز، خلیفه گری اصفهان یا ایران -
هند با مرکزیت اصفهان و خلیفه گری مرکزی (تهران) با مرکزیت تهران. هر
سه خلیفه گری نیز از سوی حکومت بعنوان نیروهای روحانی و لائیک اداره
کننده جامعه شناخته شده اند. جامعه تحت اداره شورای خلیفه گری است. خلیفه
گری شمال یا آذربایجان در سال ۱۸۳۳ و هنگامی که تبریز بعنوان مرکز خلیفه
گری در آمد تشکیل یافته است. خلیفه گری شامل استانهای آذربایجان شرقی،
آذربایجان غربی و اردبیل می باشد (با نزدیک به ۵ هزار سکنه ارمنی)

در حوزه خلیفه گری ۵۷ کلیسا قرار دارد. در خلیفه گری شورای
نمایندگان مردم بکار مشغول است که سه سال یکبار تشکیل یافته و نهاد اجرایی یا
شورای خلیفه گری را بوجود می آورد. قبلاً در خلیفه گری کانون های آموزشی
ارمنی زیادی بکار مشغول بوده اند در حال حاضر در تبریز یک مدرسه بکار
مشغول است. مرکز فرهنگی ارمنه، باشگاه ورزشی "آارات" و سایر سازمانها و
شاخه های ورزشی-فرهنگی وجود دارند.

رئیس جمهور خاتمی: "ای دوست، رابطه‌ام را با تو قطع نخواهم کرد"

رادیک مارتیروسیان رئیس دانشگاه دولتی ایروان ضمن اعطای لقب دکترای افتخاری به عالیجناب محمد خاتمی رئیس جمهوری اسلامی ایران مدال طلای دانشگاه دولتی ایروان را به ایشان تقدیم و همچنین کتابی جامع با مضمون سابقه دانشگاه‌های ارمنستان اهدا نمود.

رئیس جمهوری اسلامی ایران روز گذشته برخوردی بسیار خوشایند با دانشجویان و اساتید حاضر که نگرانیها و درخواستهای خود را حضور ایشان مطرح نمودند، روا داشت. آنچه به ویژه موجبات نگرانی دانشجویان رشته شرقشناسی را فراهم آورده، این بود که آنها قادر به برقراری ارتباط با فرهنگ ایرانی نبوده و امکان سفر به ایران برایشان مهیا نیست، و مهمتر از همه اینکه چند سالی است برنامه مبادله دانشجویان با جمهوری اسلامی ایران به صورت نرمال عملی نمی‌شود. آقای خاتمی قول داد تا پایان دوره ریاست جمهوری وی مساعدت ورزد تا دانشجویان ارمنی از امکان عزیمت به ایران برخوردار شده و با فرهنگ ایرانی در ارتباط باشند. اما در رابطه با مشکلات بوروکراسی که سازماندهی برنامه‌های دانشجویی یاد شده را امکان‌پذیر نمی‌سازند، رئیس جمهوری اسلامی ایران قول داد به محض رسیدن به تهران به این مسأله بپردازد؛ "مسأله بوروکراسی باید برچیده شود زیرا این امر مانع از توسعه کشورها است". یک دانشجوی ایرانی دوره دکترای از فرصت طرح درخواست خود حضور رئیس جمهور کشورش برخوردار شد که در رابطه با روز تولدش خواستار وساطت رئیس جمهور جهت اشتغال به عنوان استاد در میهن خود بود. آقای خاتمی قول داد به این موضوع نیز بپردازد.

رئیس دانشگاه دولتی ایروان طی سخنرانی خود بر اهمیت موضوع گفتگوی تمدنها که از جانب رئیس جمهوری اسلامی ایران مطرح شده و آقای خاتمی را در "شمار فرهیخته‌ترین رهبران" قرار داده، تأکید ورزید.

دیدگاه آقای خاتمی در رابطه با این موضوع که در آذربایجان هستند نیروهایی که ایران شمالی و به قولی آذربایجانی را بخشی از قلمرو خود می‌دانند و قصد دارند آن را به خاک آذربایجان ملحق نمایند، جالب بود. رئیس جمهور ایران خاطرنشان ساخت: "الحاق به آذربایجان جنوبی یکی از شیرین‌ترین لطفه‌های تاریخ ما است". همزمان آقای خاتمی قید نمود که آذربایجانیهای ایران در توسعه ثبات، فرهنگ و تاریخ ایران ایفای نقش نموده و یکی از بزرگترین نویسندگان ایران نیز ساکن آذربایجان بوده است؛ "ما اشتباهی برای آذربایجان نداریم، اما اگر مسأله الحاق از لحاظ تاریخی مطرح شود مطمئن باشید آذربایجانیهای شمال مایل خواهند بود روابط نزدیکتری با آذربایجان جنوبی برقرار نمایند و نه برعکس. اما معتقدیم که آذربایجان کشور مستقلی است، ایران هم همینطور، و ساکنین آذربایجان ایران نقش مهمی را در عرصه‌های علوم، سیاست و صنایع دارند". سپس افزود: "من خاستگاه و اصلیت آذری ندارم... در تالار همه کف زدند و تا پایان عبارت آقای خاتمی بطول انجامید: "اما آنها را دوست دارم". و اما رئیس جمهوری اسلامی ایران با مدنظر داشتن ارامنه همچنین نقل قولی از ابیات شعر معروف حافظ عارف و شاعر ایرانی نمود مبنی بر اینکه "ای دوست، رابطه‌ام را با تو قطع نخواهم کرد، حتی اگر مرا قطعه قطعه کنند".

آقای خاتمی طی سخنرانی خود همچنین با اطمینان قید نمود که "هر ایرانی با آمدن به ارمنستان و قدم نهادن در دانشگاه گویا خود را باز می‌یابد" و "ارمنه همواره شریک غم و شادی مسلمانان بوده‌اند".

آراوت ۸۳/۰۶/۲۰

خلیفه گری اصفهان یا خلیفه گری ایران- هند قدیمی ترین خلیفه گری ارامنه بحساب می آید که در سال ۱۶۰۶ تشکیل یافته است. مرکز خلیفه گری کلیسای "آمناپرگیچ مقدس" (نورجوقا) اصفهان است. این خلیفه گری استانهای اصفهان، فارس، خوزستان و اهواز را شامل می شود در حال حاضر در حوزه این خلیفه گری نزدیک به ۷ هزار نفر سکونت دارند.

کلیسای "آمناپرگیچ مقدس" با ابتکار داوید جوقایتسی رهبر خلیفه گری ظرف مدت ۹ سال احداث شده است. کلیسای وانک دارای چاپخانه، موزه و ماتناداران (آثار خطی قدیمی) می باشد. رهبران خلیفه گری در این محل اقامت می کنند. کلیسای گورگ مقدس و آستوانادزین مقدس از قدیمی ترین کلیساها می باشند.

در خلیفه گری دو پیش دبستان، دو دبستان و دو دبیرستان بکار مشغول می باشند. از سال ۱۹۶۱ در دانشگاه اصفهان شاخه زبان و ادبیات ارمنی و کرسی ارمنی شناسی بکار مشغول است. از سال ۱۹۴۲ شاخه انجمن فرهنگی ارامنه، باشگاه ورزشی آارات و سایر سازمانها و شاخه های ورزشی - فرهنگی بکار مشغول است. خلیفه گری مرکزی یا تهران جوان ترین و بزرگترین خلیفه گری ارامنه است که در سال ۱۹۴۴ تشکیل یافته است. شورای نمایندگان جامعه بالاترین نهاد قانونگذاری جامعه می باشد که سه سال یکبار برگزار می شود. جوامع ارمنی استانهای تهران، مرکزی، خوزستان، همدان، خراسان، مازندران و گیلان تابع خلیفه گری تهران می باشند. کلیسای سرکیس مقدس تهران مرکز خلیفه گری و مقر رهبر خلیفه گری می باشد. در تهران ۷ کلیسا و بیشتر از سی مدرسه و کودکانستان بکار مشغولند. در تهران روزنامه "آلیک" و "چاپخانه" نائیری" بکار مشغول بوده و بیشتر از ۲۰ سازمان ورزشی-هنری بکار مشغولند. درمانگاه ملی نیز وجود دارد.

از سال ۱۹۹۲ اتاق بازرگانی ایران - ارمنستان تأسیس شده است. انجمن ها و سازمانهای عمومی و تخصصی بسیاری از جمله پزشکان، نویسندگان، حقوقدانان، مهندسين و غيره وجود دارند. از سال ۱۹۹۵ در دانشگاه آزاد تهران بخش ارمنی شناسی بکار مشغول می باشد. ساعت پخش برنامه بزبان ارمنی وجود دارد.

دفتر مطبوعاتی ریاست جمهوری، هایاستانی
هانراپتون ۱۳۸۳/۰۶/۱۷

پاسخهای آقای خاتمی به سئوالات مطرح شده در دانشگاه دولتی

سید محمد خاتمی رئیس جمهوری ایران دیروز در دانشگاه دولتی ایروان در پاسخ به این سؤال که موضع گیری ایران در رابطه با حل مناقشه قره باغ، با توجه به اعلامیه های وی در خصوص تمامیت ارضی آذربایجان، یکبار دیگر اعلام کرده است: "اختلاف نظرات پدیده طبیعیست، ولی ما برای تمامیت ارضی و استقلال کشورها احترام قائل هستیم، و ما تلاش خواهیم کرد تا این مناقشه بطور مسالمت آمیز حل شود". خاتمی همچنین گفته است که ایران هرگونه تنش زدایی در کلیه کشورهای منطقه قفقاز را مهم دانسته و او کمک ایران را به طرفین مناقشه قره باغ کوهستانی پیشنهاد کرده است. آقای خاتمی اعلام کرده است: "اگر طرفین علاقمند به استفاده از امکانات و نفوذ ایران باشند، ما آماده کمک هستیم". بگفته وی کشورها نباید انرژی خود را در درگیرها مصرف کنند، بلکه باید به پیشرفت صلح آمیز جوامع خود کمک نمایند. معذک رئیس جمهور ایران خاطرنشان ساخته است که کماکان از ارمنستان همسایه و دوست استقبال کرده و احترام ویژه ای قائل هستند. اما آقای خاتمی در پاسخ به سؤال درباره تمایلات آذربایجانی الحاق به اصطلاح آذربایجان جنوبی (در خاک ایران) و آذربایجان شمالی نیز خاطرنشان ساخته است که آذربایجانیها را دوست دارد: "آذربایجان و ایران کشورهای مستقل هستند، همانطور که می دانید رهبر ما آذربایجانی است (مقام معظم رهبری آیت الله خامنه ای؛ خبرنگار)، من اصلیت آذربایجانی ندارم ولی آنها را دوست دارم. وی در پایان گفته است: "الحاق دو آذربایجان از شیرینترین شوخی های تاریخ ماست. ما هیچ اشتباهی نسبت به آذربایجان نداریم، ولی اگر مسئله الحاق بروز نماید، مطمئن باشید آذربایجانیهای شمالی بیشتر علاقمند به برقراری روابط با آذربایجان ایران خواهند بود".

هایکا کان ژاماناک ۸۳/۰۶/۲۰